

Vlaanderen
is ondernemen

Oproep Living Labs

CIRCULAIRE ECONOMIE 2025 - HANDLEIDING

Situering

Achtergrond en aanleiding

De omslag naar een circulaire economie is één van de speerpunten binnen de [Green Deal van de Europese Commissie](#). De manier waarop we met onze grondstoffen, materialen en producten omgaan heeft immers een grote impact op ons klimaat. Het [Vlaams Regeerakkoord 2024-2029](#) en de beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie bevestigen het belang van de transitie naar een circulaire economie. Dit om de Vlaamse economie 'future proof' te maken met cruciale aandacht voor strategische onafhankelijkheid inzake technologieën, sectoren en grondstoffen. Nieuwe geopolitieke uitdagingen versterken deze noodzaak. Het uitgangspunt blijft onze samenleving beter te voorzien in behoeften aan grondstoffen en water en welzijn te maximaliseren met een kleinere ecologische voetafdruk.

Vlaanderen heeft de ambitie om te evolueren naar een circulaire economie. Het [Vlaams Energie en Klimaatplan](#) stelt de ambitie voorop om onze materiaalvoetafdruk tegen 2030 met 30% te verminderen en om onze broeikasgasuitstoot tegen 2030 met 35% te verminderen.

Momenteel lopen er veel experimenten en initiatieven en worden stappen in de juiste richting gezet. De opschaling van de circulaire economie in Vlaanderen zal echter nog veel inspanningen vragen waarbij wordt ingezet op verbinding, versnelling, verdieping en verbreding van acties en projecten.

Living labs bij VLAIO

Voor het aanpakken van systemische uitdagingen zijn geen kant-en-klare oplossingen beschikbaar. Vlaanderen onderschrijft een transformatief innovatiebeleid. Hierbij worden innovatieve oplossingen en technologie ingezet om maatschappelijke uitdagingen aan te gaan zonder aan welvaart in te boeten.

Living labs zetten in op het initiëren van transformaties binnen een waardeketen en een ecosysteem, om impact te creëren bij een brede groep actoren. Daarbij krijgen partnerschappen de ruimte en ondersteuning om nieuwe systeemoplossingen uit te werken en uit te testen, binnen een flexibel kader waarin co-creatie en iteratie voorop staan. De living labs dragen op die manier bij aan de transitie naar een circulaire economie en duurzame samenleving.

De werking van een living lab vertrekt van de Theory of change¹. Daarbij worden duidelijke doelen vooropgesteld die het consortium wil bereiken binnen het project. Aan de hand van die doelen wordt bepaald welke tussenstappen en/of condities nodig zijn om die doelen te bereiken. Aan de hand van die tussenstappen en condities wordt dan bepaald welke acties en activiteiten nodig zijn om deze te creëren.

Oproepen Living Labs Circulaire Economie

De omslag naar een circulaire economie kan enkel gerealiseerd worden met een systemische aanpak en verandering met verregaande impact op zowel organisatorisch, sociaal-cultureel, economisch en technologisch vlak.

Vlaamse bedrijven en onze maatschappij in het algemeen staan voor complexe uitdagingen op vlak van duurzaam produceren en consumeren, gebruik van energie, impact op klimaat en digitalisering van producten, diensten en processen. Deze uitdagingen zijn complex omdat ze met elkaar verweven zijn en omdat er geen simpele oplossing voor beschikbaar is. Een typisch element van die complexiteit is

¹ <https://www.theoryofchange.org/what-is-theory-of-change/>

bovendien dat er niet noodzakelijk een rechtlijnige en eenduidige link is tussen het inzetten van een bepaald instrument en het bereiken van een meetbaar resultaat.

VLAIO lanceerde zowel in 2022 als in 2023 een oproep Living Labs Circulaire Economie om deze complexe uitdagingen aan te gaan in de maak- en de bouwindustrie. De living labs dragen bij aan de transitie naar een circulaire economie en duurzame samenleving. De focus van deze oproepen was om uiteindelijk, bij opschaling, een zichtbare en meetbare vooruitgang te boeken op niveau van de waardeketens binnen de ecosystemen van circulair bouwen en circulaire maakindustrie. Dit draagt bij tot de Vlaamse doelstellingen om verlaging van materialenvoetafdruk en broeikasgasuitstoot te behalen.

De omslag naar een circulaire economie vereist een aanpak waarbij wordt ingezet op het ondersteunen van brede consortia die systemische knelpunten en uitdagingen onderzoeken en proberen op te lossen. De voorbije jaren werden er veel middelen geïnvesteerd in het ondersteunen van dergelijke living labs. De oproepen uit 2022 en 2023 waren hiervoor de grootste impuls.

Alle lopende living labs ronden hun werking eind 2025, begin 2026 af. Vanuit de vooropgestelde uitdagingen werden verschillende aanpakken onderzocht en oplossingen ontwikkeld. Het uiteindelijke resultaat zal pas vanaf eind 2025 bekend zijn. Deze consortia hebben een sterke dynamiek gecreëerd waarbij onder andere een stevige kennisbasis werd gelegd. Door die grondige kennisopbouw hebben ze zicht gekregen op mogelijk bijkomende noodzakelijke impulsen en hefboomen. Vaak is er echter binnen de context van het lopende living lab geen ruimte meer om deze bijkomende acties uit te werken. Met een kleine impuls kunnen deze bijkomende activiteiten wezenlijke oplossingen creëren die bijdragen tot de omschakeling naar een circulaire economie.

Deze oproep richt zich op die extra hefboomen om de kansen op implementatie en opschaling van de resultaten te verhogen. Dit via een aantal gerichte acties die in het living lab niet aan bod konden komen.

Leeswijzer

Bij de vermelding van living labs in de handleiding wordt steeds verwezen naar de door VLAIO gesteunde projecten uit de oproepen Living Labs Circulaire Economie van 2022 en 2023. De benaming consortia verwijzen in de handleiding naar de consortia die verbonden zijn aan de hiervoor vermeldde living labs.

Focus van de oproep Living Labs Circulaire Economie 2025

Concrete circulaire economie-projecten die via een samenwerking met een grote groep bedrijven initiatieven uitwerken die ondersteunend werken aan de omslag naar een circulaire economie.

Het voorstel moet voortvloeien uit een duidelijk voortraject en verder bouwen op bestaande consortia gekoppeld aan de living labs. Uit de reeds aantoonbare opgebouwde kennis kunnen bijkomende initiatieven geconcretiseerd worden. Het voortraject moet de consortia in staat stellen om een concrete inschatting te maken over de CO₂-reductie ofwel een cijfermatige inschatting van de reductie in materiaalgebruik na oplevering van het project.

Wat zoeken we?

In de oproep 2025 zoeken we projecten die één of meerdere bijkomende actie(s) beogen die nog niet in een living lab-aanvraag vervat zat(ten). Deze actie(s) kunnen fungeren als breed inzetbare oplosbare oplossing voor meerdere bedrijven of organisaties. Living labs kunnen de krachten bundelen om een gezamenlijk projectvoorstel in te dienen dat voortvloeit uit de initiële projectaanvragen en voor meer dan één living lab relevant blijkt te zijn.

Het gaat hier dus niet om een verderzetting van lopende living lab-projecten. Het doel is met behulp van een kleine impuls richting bestaande samenwerkingen de bijkomende opportuniteiten gekoppeld aan de initieel vooropgestelde uitdaging te realiseren. Deze opportuniteiten waren bij start van het living lab niet voorzien en kunnen daarnaast omschreven worden in concrete acties, vertaald in een plan van aanpak. De focus op specifieke sectoren in het Vlaamse gewest blijft dezelfde als de initiële living lab-oproepen.

Acties die voortkomen uit living labs voldoen minimaal aan volgende kenmerken:

1. Vloeien voort uit voortschrijdend inzicht en veranderende context van de reeds doorlopen projectperiode van het living lab waarbij ontwikkeling en samenwerking met bedrijven nodig wordt geacht.
2. Beogen een ruim bereik van bedrijven waarbij bedrijven die nog geen deel uitmaakten van het consortium zonder discriminatie gebruik kunnen maken van de te testen oplossing.
3. Bieden potentieel voor opschaling.

Mogelijke acties zijn: een antwoord op complexe uitdagingen die voortvloeien uit tegenstrijdige belangen van schakels in de waardeketen, een vertaalslag van een wetgevend kader naar een toegankelijke en toepasbare informatiebron, een tool voor bedrijven of bieden andere oplossingen die een opschaling realiseren.

Projecten passen nog steeds reflexieve monitoring toe - zie verder - om op een participatieve manier inzicht te verwerven in de voortgang van het project en die inzichten worden terugvertaald naar het project om de systeeminnovatieve ambitie vast te houden.

Wat komt niet in aanmerking?

Onderstaande opsomming geeft weer wat niet binnen de focus van de oproep valt:

- Initiatieven die reeds werden opgenomen in een werkpakket van het projectvoorstel van een eerder goedgekeurd living lab. In het bijzonder mag de voorgestelde oplossing geen onderdeel hebben uitgemaakt van de initiële living lab-aanvraag in 2022 of 2023.
- Projecten die slechts een beperkt aantal partners uit de waardeketen ten goede komen, alsook projecten die een enkel bedrijf ten goede komt.

- Zuivere onderzoeksprojecten.
- Projecten die steun kunnen aanvragen in andere VLAIO-steuninstrumenten.

Wie komt in aanmerking?

Partnerschappen bestaan uit organisaties die noodzakelijk zijn om het idee uit te werken. Daarbij moet een duidelijke link aangetoond worden met de werking van de trekkende leden van het consortium van het living lab. Er bestaat de mogelijkheid om bijkomende partners aan te trekken indien dit noodzakelijk is voor het valoriseren van de gedetecteerde opportuniteit.

De aanvraag moet worden ingediend door een consortium van minstens **twee complementaire partners, waarvan minstens een organisatie een bedrijsennetwerk kan activeren**, die de waardeketen afdekken en de juiste competenties inbrengen om het project en de beoogde taken uit te voeren. Het gaat hierbij om partnerschappen met verschillende actoren, zoals sectorfederaties, overheden, onderzoeksinstituten, vzw's, enz. De samenstelling is afhankelijk van de uitdaging waarop zal ingezet worden en de waardeketen en het ecosysteem dat hiermee verbonden is.

Belangrijk is om binnen het consortium goed na te denken over de taken die de verschillende partners op zich zullen nemen. Deze afspraken moeten vastgelegd worden in de samenwerkingsovereenkomst. Kies betrokkenen bij het consortium, zorgvuldig met focus op zowel voldoende expertise als connectie met bedrijven, alsook vertrouwen tussen de partners.

We onderscheiden drie manieren waarop een organisatie gefinancierd kan worden via een project:

1. **Hoofdbegunstigde:** De hoofdbegunstigde dient de aanvraag in bij VLAIO. De aanvrager moet over rechtspersoonlijkheid beschikken en een ondernemingsnummer hebben. De hoofdbegunstigde dient de aanvraag in bij VLAIO en is hét aanspreekpunt voor VLAIO voor het projectverloop. De aanvrager neemt de coördinerende rol op tussen de verschillende projectpartners. Zo bundelt de hoofdbegunstigde alle vragen van de verschillende partners en stuurt die in naam van het partnerschap aan VLAIO door. De hoofdbegunstigde ontvangt ook de subsidie en zorgt dat deze (deels) doorgestort wordt naar de andere begunstigden.
2. **Medebegunstigde:** de medebegunstigden zijn de projectpartners die het project actief mee uitvoeren. De medebegunstigde levert een inhoudelijke bijdrage aan het project door minstens inzet van personeel en staat mee in voor de disseminatie van kennis over het project. De medebegunstigde stelt zijn vragen via de aanvrager aan VLAIO en krijgt van de hoofdbegunstigde ook een deel van de subsidie doorgestort.
3. **Onderaannemer:** iemand die tegen marktconforme tarieven een (overheids)opdracht uitvoert die nuttig/nodig is voor het project maar geen uitvoerende rol opneemt binnen het partnerschap/consortium. Binnen het consortium is consensus over de keuze en opdrachtomschrijving van de onderaannemer.

OPGELET:

- Bedrijven kunnen niet opgenomen worden als hoofdbegunstigde of medebegunstigde, enkel als onderaannemer.

Kennisdeling

Kennisdeling maakt inherent deel uit van het project. We verwachten dan ook dat de leerlessen uit acties, projecten en experimenten verzameld en maximaal gedeeld worden, zowel binnen de eigen waardeketen als binnen het eigen ecosysteem, maar ook breder. Daarnaast wordt niet enkel over de resultaten maar ook over het traject en de aanpak gecommuniceerd. Daarbij moet er ook aandacht zijn voor wat niet goed

of fout liep en ook dat wordt breed gedeeld. Projecten moeten een werkpakket uitwerken voor kennisdeling en moeten hier mijlpalen en/of KPI's aan koppelen.

VLAIO organiseert voor de goedgekeurde projecten enkele keer per jaar een lerend netwerk. Dat is het uitgelezen moment voor onderlinge uitwisseling over leerlessen, methodieken, contacten en relevante inzichten. Projecten zijn verplicht actief deel te nemen aan dit lerend netwerk. De activiteiten rond kennisdeling mogen zich echter niet beperken tot louter deelname aan het lerend netwerk.

Een brede verspreiding van de opgebouwde kennis is verplicht. Het is belangrijk mee te nemen dat brede verspreiding niet noodzakelijk gelijk staat aan gratis. Het is niet toegestaan om een disproportioneel voordeel te voorzien voor één of enkele bedrijven. Bij de indiening dient de aanvrager te omschrijven welke kennis het project verwacht uit te bouwen en hoe deze zal worden gedeeld (bijv. delen van het leerproces, demo's, ...). Deze omschrijving dient vorm te krijgen in een werkpakket én vertaald te worden in de begroting.

Communicatie

De communicatie zal minstens via de eigen kanalen gebeuren volgens de communicatierichtlijnen van [VLAIO](#) en wordt ook gedeeld met VLAIO. De kanalen van VLAIO en/of Vlaanderen Circulair kunnen deze communicatie in bepaalde gevallen ondersteunen. Projecten communiceren via storytelling, nieuwsberichten, testimonials,... en via events, door opzet van of deelname aan diverse platformen en netwerken. Projecten moeten een werkpakket uitwerken voor communicatie en moeten er mijlpalen en/of KPI's aan koppelen.

Eigendoms- en gebruiksrecht

In ruil voor de steun die wordt verleend, dient de indiener van elk ontwikkeld product tenminste één kopie te leveren aan VLAIO. Dit kan zijn voor eigen gebruik of om te dupliceren voor verdere verspreiding. Over ontwikkelde producten, zoals methodieken, tools, scans, IT-applicaties, krijgt VLAIO gebruikersrecht. Dit gebruiksrecht houdt in dat VLAIO na afloop van het project gratis toegang krijgt tot deze producten. Uiteraard zijn producten waar een intellectueel eigendom (IE) op rust hierbij een uitzondering en kan het agentschap geen eigendoms- of gebruikersrecht eisen.

Samenwerkingsovereenkomst

Projecten stellen na toekenning van steun verplicht een samenwerkingsovereenkomst op voorafgaand aan uitbetaling van de 1ste schijf van de subsidie. Een samenwerkingsovereenkomst kan nog wijzigen in de loop van je project. Net zoals bij andere wijzigingen, leg je je voornemen tot wijzigingen in de samenwerkingsovereenkomst voor aan VLAIO.

Projecten zijn verplicht een stuurgroep op te richten waarin minstens de partners van het project vertegenwoordigd zijn, en die minimaal 3 keer per jaar bijeenkomt voor de opvolging van het project. VLAIO wordt telkens uitgenodigd voor deze stuurgroepen en ontvangt de verslagen. De inrichting van de stuurgroep dient in de samenwerkingsovereenkomst te worden opgenomen. Elk voornemen tot wijziging dient aan VLAIO schriftelijk voor akkoord te worden voorgelegd via mail naar circulair@vlaio.be.

Belangrijke vragen waarop een samenwerkingsovereenkomst antwoord dient te bieden, zijn onder andere:

1. Binnen welk juridisch kader situeert ons project zich en met welke dwingende richtlijnen dienen we zeker rekening te houden? Denk daarbij bijvoorbeeld aan Europese richtlijnen, de kaderregeling O&O&I en andere vereisten van de oproep.
2. Wat gebeurt er met de opgebouwde kennis? Houd hierbij zeker rekening met de geldende regels over kennisdisseminatie en bekendmaking. Samenwerking met een organisatie voor onderzoek en kennisverspreiding (OZI) gaat steeds gepaard met principes over eigendomsrechten, disseminatie en brede bekendmaking voorgeschreven door de kaderregeling O&O&I. Eigendomsrechten op werk uitgevoerd door een OZI komen toe aan de OZI. Transfer van projectresultaten kan via brede (gratis) disseminatie resp. via brede bekendmaking met, bij opgebouwde intellectuele eigendom met economische waarde, betalende toegang voor gebruikers.
3. Welke andere elementen moeten we zeker afspreken op maat van de innovatie die we met ons project beogen? Welke organisatorische afspraken leggen we best vast? Wijzigingen in de loop van je project zijn bijvoorbeeld een relevant onderdeel om in je samenwerkingsovereenkomst op te nemen. Het is belangrijk als stuurgroep in je samenwerkingsovereenkomst vast te leggen welk orgaan in je project beslissingen kan nemen over welk soort wijzigingen, rekening houdend met de regels van de oproep. Het beheer van de middelen (bijv. doorstorten van de subsidie, ...), bundelen van de rapporteringsverplichtingen (inhoudelijk en financieel, ook voor de eindrapportage aan het einde van het project), timing, de verantwoordelijkheden van de coördinator e.a.

Wat hebben we te bieden?

Subsidiebedrag en -percentage

De steunenveloppe voor deze oproep bedraagt maximaal 2 miljoen euro. De totale steun bedraagt maximaal 200.000 euro per project. Het totale steunbedrag kan worden verhoogd tot maximaal 500.000 euro indien verschillende consortia van living labs samenwerken. Dit om een minimale spreiding tussen de verschillende living labs te garanderen. Er kan per living lab slechts één projectvoorstel gegund worden. Hou rekening met het bijkomend selectie criterium rond samenwerking dat de rangschikking van de projectvoorstellen beïnvloedt (zie verder hoofdstuk 'Beoordeling en beslissing').

Het maximale subsidiepercentage voor het gehele project wordt vastgelegd op maximaal 80% van de totale aanvaarde projectkost.

Projectbegroting

Voor de berekening wordt een globale projectbegroting opgemaakt aan de hand van het bijgevoegde sjabloon en rekening houdend met de controlerichtlijnen. Per projectpartner wordt een overzicht gegeven van de verschillende kostenposten. In het sjabloon en in de controlerichtlijnen wordt toelichting gegeven

over de aanvaardbare kosten en drempels. Deze regels worden eveneens toegepast bij de financiële eindcontrole van het project.

Indien het ingediende project onderdeel is van een ruimer traject, worden enkel de kosten ingediend die verbonden zijn aan het ingediende project. In de aanvraag kan eventueel de totale projectkost van het ruimer traject worden opgegeven en toegelicht.

De verschillende kosten die in aanmerking voor subsidie zijn:

- Loonkosten
- Overheadkosten
- Werkingskosten
- Externe prestaties
- Investeringskosten

Eigen inbreng

In de aanvraag wordt aangegeven op welke wijze de minimaal 20% eigen inbreng wordt gefinancierd. De financiering hiervan kan op verschillende manieren ingevuld worden, bijv. eigen inbreng, projecteigen opbrengsten, sponsoring in geld en sponsoring in natura.

Het is belangrijk dat tijdig nagedacht wordt over de wijze waarop deze eigen inbreng wordt gefinancierd.

Ondersteunend traject

INFOSESSIE

Op donderdag 5 juni 2025 10 uur wordt een online infosessie georganiseerd voor geïnteresseerde projecten.

Inschrijven via de website is verplicht en mogelijk tot woensdag 4 juni 2025 – 10 uur. Na het afsluiten van de inschrijvingen wordt een deelname-link bezorgd.

Eerste fase: vooraanmelding en pitch

Vooraanmelding. Het selectieproces bestaat uit twee fasen. De eerste fase is een verplichte vooraanmelding met pitchmoment. Er geldt een verplichte vooraanmelding van het projectvoorstel op het sjabloon dat daarvoor ter beschikking wordt gesteld via de website.

Projecten moeten uiterlijk op maandag 30 juni 2025 10 uur via mail bezorgd worden aan circulair@vlaio.be.

Pitch. De vooraangemelde projecten worden vervolgens uitgenodigd om in de week van 7 juli 2025 hun project te komen pitchen (max. 10 min.), gevolgd door een korte bespreking. Deze bespreking heeft als doel na te gaan of het projectvoorstel voldoende beantwoordt aan de doelstellingen van de oproep. De dialoog over maatschappelijke uitdagingen en de daarbij horende opschaalbare oplossingen wordt op gang gebracht om zo de juiste partnerschappen te kunnen opzetten.

Deze pitch laat toe om reeds in een vroege fase feedback te geven op basis waarvan de aanvraag verder kan uitgewerkt worden.

De aanmelding en pitch zijn verplicht, maar er worden in deze fase geen projecten uitgesloten.

Tweede fase: indienen van de eigenlijke aanvraag

Het projectvoorstel moet uitgewerkt worden aan de hand van het aanvraagformulier. De projectbegroting wordt ingevuld in het kostenmodel. In het kostenmodel wordt uitgelegd hoe je het sjabloon moet invullen

en in de Controlerichtlijnen op de website kan je alle info vinden over aanvaardbare kosten en inkomsten. Afspraken tussen de partners van het consortium worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

Projecten moeten online ingediend worden via de website van VLAIO, uiterlijk op maandag 15 september 2025, 23.59 uur. Indiening omvat minimaal het aanvraagformulier en het kostenmodel (zie bijlage).

Wat moet je nog weten voor je start met schrijven?

Kader voor de steun

De steun wordt toegekend in uitvoering van het Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van steun aan projecten ter bevordering van het ondernemerschap (24/04/2009 en latere wijzigingen).

De toekenning richt zich uitsluitend op ontwikkeling en innovatie (niet-economische activiteiten). Zoals eerder vermeld bij de onderdelen over intellectuele eigendom en samenwerkingsovereenkomsten, is de basis van de geldende regels de bepaling van het type actoren betrokken in je consortium.

Activiteiten voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie

Voor partners die in hoofdzaak activiteiten uitvoeren die vallen onder art. 19 van de Kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (2014/C 198/01) wordt de steun als niet-staatssteun beschouwd. Het gaat hierbij over de primaire activiteiten van onderzoeksorganisaties en onderzoeksinfrastructuren (opleiding, onafhankelijk O&O en brede kennis-verspreiding) en niet-economische activiteiten inzake kennisoverdracht.

De partner die zich hierop beroept, richt zich met hun activiteiten in hoofdzaak op onderzoek, onderwijs en kennisdiffusie. Het is de eigen verantwoordelijkheid van de indieners om naar waarheid deel te nemen aan het consortium als oftewel onderzoeksinstelling gebonden aan de kaderregeling O&O&I oftewel als bedrijf gebonden aan de de-minimis regeling of andere. Het is belangrijk deze inschatting gewetensvol te maken aangezien de subsidiepercentages eraan gekoppeld zijn. Foutief ingevulde informatie kan steeds leiden tot een herziening van het steunpercentage bij een controle door inspectie aan het einde van het project.

Algemeen belang

Diensten van algemeen belang zijn diensten die de overheden van de EU-landen van algemeen belang achten en waaraan zij derhalve specifieke openbare dienst verplichtingen verbinden. Ze kunnen worden verleend door de staat of door de privésector. Het kan hierbij gaan om dienst van algemeen economisch belang, niet-economische diensten of sociale diensten van algemeen belang. Diensten van algemeen (economisch) belang (DAB of DAEB) zijn diensten die een publiek belang dienen. Overheidsoptreden bij de uitvoering van DAB of DAEB is noodzakelijk, omdat deze diensten anders niet (vanzelf) door de markt naar maatschappelijk aanvaardbare voorwaarden worden verricht of door de markt zelf worden opgepakt. Er is in die zin sprake van enige vorm van marktfalen. Overheden of partijen die een dienst van algemeen belang uitvoeren, omschrijving hoe de diensten die zij inbrengen binnen de aanvraag gekoppeld zijn aan de hiervoor gestelde argumentatie dienst algemeen belang.

Dubbelfinanciering

Er dient aandacht te gaan naar de complementariteit, zowel met andere (bestaande) projecten en acties als met het bestaande instrumentarium en dienstenaanbod van VLAIO. Activiteiten die gesteund kunnen worden via het regulier steunaanbod van VLAIO, dienen daarvan gebruik te maken (bv. bedrijfsgericht

onderzoeksproject, groeitraject van één bedrijf, ...). Uiteraard kan er wel samengewerkt worden met een bedrijf dat dergelijk traject heeft lopen maar er mag geen risico zijn op eventuele dubbelfinanciering. Daarnaast is het niet de bedoeling om advies- of begeleidingsactiviteiten op te zetten of uit te bouwen die reeds door andere partners in het [VLAIO Netwerk](#) worden uitgevoerd. Sinds 1 januari 2021 is het Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming Syntra geïntegreerd in VLAIO. Indien er opleidingen worden uitgewerkt binnen het project, wordt bekeken via welke opleidingsverstrekker deze best worden aangeboden.

Projectverloop

Het project start uiterlijk 3 maanden na toekenning en kan maximaal 18 maanden duren. Houd hierbij rekening bij het uitwerken van je project.

We voorzien in een opstartperiode van 3 maanden waarin de projecten zich intern kunnen organiseren en één of meerdere aanbestedingen kunnen doen om externe begeleiding in te kopen. De kosten die in de opstartperiode gemaakt worden, kunnen niet ingebracht worden in het project. Van zodra het project officieel van start gegaan is, kunnen de loonkosten van (nieuw aangeworven) personeelsleden en de facturen van externe dienstverleners uiteraard wel ingebracht worden.

OPMERKING:

In principe kan elk project beslissen om op eigen risico te starten in de periode tussen de aanvraag en de beslissing. Je hoeft dus de beslissing niet af te wachten en je hoeft ook geen gebruik te maken van de 3 maanden opstartperiode. Vanaf de aanvraag kan het project op elk moment van start gaan en kunnen vervolgens kosten ingebracht worden.

Reflexieve monitoring

Omdat we weten dat deze uitdagingen complex zijn en er zoals aangegeven niet noodzakelijk een rechte link is tussen het uitvoeren van bepaalde activiteiten en het bereiken van een meetbaar resultaat, is het belangrijk dat de projecten goed opgevolgd worden zodat tijdige bijsturing mogelijk is.

Via reflexieve monitoring worden het plan van aanpak, de gehanteerde en vooropgestelde methodologie en de tussentijdse resultaten beoordeeld aan de hand van (vooraf bepaalde) indicatoren. Aan de hand van deze tussentijdse evaluatie zal beoordeeld worden of het plan van aanpak of de vooropgestelde methodologie moeten bijgestuurd worden in functie van het behalen van het beoogde (eind)resultaat.

Met andere woorden: het doel is duidelijk, de weg die men ingaat ook, maar de aanpak kan gedurende de uitvoering bijgesteld worden. Op deze manier wordt op een participatieve wijze inzicht verworven in de voortgang van het project en worden die inzichten terugvertaald naar het project om de systeeminnovatieve ambitie vast te houden. De doelmatigheid van de steun voor de projecten wordt zo gegarandeerd. Daartoe wordt een stuurgroep opgericht waarin minstens de partners van het project vertegenwoordigd zijn, en die minimaal 3 keer per jaar bijeenkomt voor de opvolging van het project. VLAIO wordt telkens uitgenodigd voor deze stuurgroepen en ontvangt de verslagen. Elk voornemen tot wijziging dient aan VLAIO te worden voorgelegd. Een stuurgroep of consortium kan hier niet los van VLAIO over beslissen.

Beoordeling en beslissing

Ontvankelijkheid

De tijdig ingediende aanvragen worden door VLAIO gescreend op hun ontvankelijkheid. Aanvragen die niet ontvankelijk zijn, worden hiervan in kennis gesteld en krijgen maximaal een week om de ontbrekende elementen aan te vullen. Indien de ontbrekende gegevens niet tijdig worden aangeleverd, zal de aanvraag onontvankelijk verklaard worden en niet verder beoordeeld worden. Enkel projecten die ontvankelijk zijn, worden verder inhoudelijk beoordeeld. Projecten die onontvankelijk verklaard worden, worden hiervan in kennis gesteld.

Ontvankelijkheidscriteria

- De aanvraag is tijdig ingediend.
- De aanvraag was vooraangemeld op de voorziene datum en tijdstip.
- De aanvraag en alle bijlagen zijn via het VLAIO-platform ingediend.
- De aanvrager en de projectpartners zijn een rechtspersoon met KBO-nummer die in aanmerking komen voor steun binnen deze oproep.
- Het project start op zijn vroegst op de dag van indiening en uiterlijk 3 maanden na toekenning van de subsidie.
- Het project heeft een duur van maximaal 1,5 jaar (18 maanden).
- De gevraagde subsidie bedraagt max. 200.000 euro. Dit bedrag kan verhoogd worden tot max. 500.000 euro bij samenwerking van meerdere living labs.

Selectie

De ontvankelijke aanvragen zullen vervolgens door een jury beoordeeld worden op de onderstaande selectiecriteria. De jury wordt multidisciplinair samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid en kan mogelijk uitgebreid worden met externe experts. De juryleden zullen de aangeleverde informatie enkel gebruiken voor de beoordeling van het project.

Selectiecriteria

- Doelstellingen en hefboomeffect
 - Duidelijke beschrijving van voorgestelde acties die voortvloeien uit gedetecteerde uitdagingen van één of meerdere living labs maar nog niet werden opgenomen in initiële living lab-aanvraag.
 - Mate dat de resultaten concreet worden beschreven en bijdragen aan systeemverandering, ook na oplevering van het project.
 - Mate dat voorgestelde acties een brede opschaling kunnen realiseren bij een brede groep van bedrijven.
 - Mate waarin het project een positieve impact kan creëren aan de bijdrage aan de vermindering van materiaalvoetafdruk en klimaatdoelstellingen in Vlaanderen bij uitrol op grotere schaal via implementatie bij bedrijven
- Kwaliteit van het voorstel
 - Duidelijkheid van het plan van aanpak.
 - Haalbaarheid en (financiële) doelmatigheid inclusief KPI's.
 - Mate dat het project inzet op kennisdeling en communicatie zoals aangegeven binnen de vereisten van de oproep.

- Mate dat het project duidelijkheid schept rond eigendomsrecht zoals vooropgesteld binnen de oproep.
- Kwaliteit van het consortium
 - Mate dat de samenstelling, kwaliteit en multidisciplinariteit van het partnerschap geschikt is om de voorgelegde uitdagingen concreet aan te pakken. Verduidelijk expliciet hoe het partnerschap beschikt over opgebouwde ervaring in de thematiek van het projectvoorstel.
 - Mate dat projectmedewerkers beschikken over expertise voor het welslagen het projectvoorstel met name procesbegeleiding, communicatie, kennisdeling, gedragsverandering, reflexieve monitoring en andere vereisten van de oproep op te volgen.
 - Mate dat het projectvoorstel een ruime groep bedrijven en organisaties kan bereiken.

Bijkomend evaluatiecriterium

- Samenwerking tussen meerdere living labs. Een projectvoorstel waarin meerdere living labs betrokken zijn, wordt hoger gerangschikt dan een projectvoorstel waarin één living lab vertegenwoordigd is.

Beslissing

Elk criterium wordt gescoord op 25 punten. Om voldoende te scoren moet minstens 50% op elk criterium en minstens 60% op de totaalscore behaald worden. De jury maakt een rangschikking op van de ingediende aanvragen, rekening houdend met de selectiecriteria en de behaalde score. Enkel projecten die voldoende scoren komen in aanmerking voor subsidie. Per living lab kan één projectvoorstel gegund worden. De rangschikking wordt samen met een voorstel van te steunen projecten voorgelegd aan de Vlaams minister van Economie, die een beslissing neemt over de toekenning van de steun rekening houdend met het beschikbaar budget.

Ook nuttig om te weten

Rapportering en uitbetaling

De uitbetaling van de subsidie gebeurt in 3 schijven:

- 40% bij de start van het project (na goedkeuring) op voorwaarde dat de hoofdbegunstigde:
 - de schijf via het digitale platform aanvraagt;
 - verklaart dat het project gestart is;
 - een ondertekende samenwerkingsovereenkomst indient;
 - voldoet aan de bijkomende voorwaarden die door VLAIO zijn opgelegd in de beslissingsbrief.
- 30% ten vroegste na 12 maanden op voorwaarde dat de hoofdbegunstigde:
 - de schijf via het digitale platform aanvraagt;
 - een inhoudelijke en financiële rapportage, volgens de daartoe aangeleverde sjablonen, aanlevert;
 - bewijst dat er voor 60% aan kosten gemaakt is.
- 30% bij de afronding van het project op voorwaarde dat de hoofdbegunstigde:
 - het saldo via het digitale platform aanvraagt;
 - een inhoudelijke en financiële eindrapportage, volgens de daartoe aangeleverde sjablonen, indient;
 - aantoonst dat de communicatierichtlijnen werden nageleefd;

- de stavingsstukken die nodig zijn voor de financiële controle van het project bezorgd (zie ook Controlerichtlijnen).

Voor de uitbetaling van het saldo, zal een controle uitgevoerd worden door de inspecteurs van VLAIO.

Indien minder kosten zijn gemaakt, wordt de subsidie verhoudingsgewijs verminderd, rekening houdend met het maximale subsidiepercentage van 80% en het netto te financieren saldo. Te veel uitbetaalde steun, zal worden teruggevorderd.

Communicatierichtlijnen

Goedgekeurde projecten moeten de communicatierichtlijnen van VLAIO volgen. Je kan die alvast eens doornemen op <https://www.vlaio.be/nl/over-ons/communicatieverplichtingen-partners>

Elk communicatievoorstel moet eerst voorgelegd worden aan de communicatiedienst van VLAIO via communicatie@vlaio.be. De collega's denken graag met jullie mee en geven snel advies. Je plaatst daarbij circulair@vlaio.be in cc.

Meer info?

www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/living-labs-circulaire-economie

circulair@vlaio.be

